

WWF ΕΛΛΑΣ

Περιβαλλοντικός Απολογισμός 2009

ΜΕΙΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑΤΟΣ

Εισαγωγή

Το WWF Ελλάς είναι μία περιβαλλοντική οργάνωση, σκοπός της οποίας είναι η προώθηση της προστασίας του περιβάλλοντος, μέσα από δράσεις προστασίας της φύσης, περιβαλλοντικής πολιτικής, εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης, κατάρτισης και της κινητοποίησης επιχειρήσεων, φορέων και οργανισμών. Βασική συνιστώσα σε όλα τα επίπεδα δράσης της οργάνωσης, είναι η παρακίνηση των εκάστοτε εμπλεκόμενων μερών, από τους απλούς πολίτες έως τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς και τις υπηρεσίες του δημοσίου, να μειώσουν τις επιπτώσεις της δράσης τους στο περιβάλλον.

Στο πλαίσιο αυτό, επιβάλλεται προφανώς και η ίδια η οργάνωση αφενός να μειώνει στο ελάχιστο τις επιπτώσεις από την λειτουργία και δράση της και αφετέρου να δημιουργεί –κατά το δυνατόν- πρότυπα καλών πρακτικών. **Με το προφανές δεδομένο ότι η ίδια η φύση των δράσεων της οργάνωσης είναι εξ' ορισμού συνιφασμένη με την προστασία του περιβάλλοντος και ότι άρα οι όποιες περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τις δράσεις της πρέπει να εξετάζονται στο πλαίσιο των θετικών περιβαλλοντικών αποτελεσμάτων που φέρνουν.**

Στο σύντομο κείμενο που ακολουθεί περιγράφονται οι βασικές πολιτικές της οργάνωσης για τον περιορισμό των επιπτώσεων του τρόπου λειτουργίας της στο περιβάλλον και οι συγκεκριμένες δράσεις και αποτελέσματα που αυτές έχουν φέρει.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Υπεύθυνοι για την παρακολούθηση και διαχείριση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της οργάνωσης, καθώς και για τη σύνταξη της παρούσας αναφοράς, είναι ο Υπεύθυνος του Προγράμματος Κινητοποίησης Επιχειρήσεων και η Μονάδα Διαχείρισης Προγραμμάτων, οι οποίοι αναφέρονται για τα σχετικά ζητήματα απευθείας στο Διευθυντή της οργάνωσης.

Συνολικά η λειτουργία και δράση του WWF Ελλάς διέπεται από ένα σύστημα εσωτερικών διαδικασιών στο οποίο προσδιορίζονται οι αρχές της οργάνωσης, η δομή και ο τρόπος λειτουργίας της και οι συγκεκριμένες διαδικασίες μέσα από τις οποίες υλοποιούνται οι διαφορετικές λειτουργίες της (πχ διοίκηση, οικονομική διαχείριση, προμήθειες, σχεδιασμός προγραμμάτων, κοκ). Μέσα σε αυτές τις διαδικασίες, οι οποίες είναι ανοικτές σε οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο, περιέχεται συγκεκριμένο κεφάλαιο σχετικό με την μείωση του αποτυπώματος της οργάνωσης και περιγράφονται οι διάφορες απαραίτητες αρχές και πολιτικές προς αυτή την κατεύθυνση.

Το κείμενο αυτό, συμπληρώνεται από ένα περαιτέρω στρατηγικό κείμενο το οποίο και εξειδικεύει τις πολιτικές μείωσης του αποτυπώματος της οργάνωσης και θέτει σε επιχειρησιακό πλαίσιο τις δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν. Τέλος, το πλαίσιο ολοκληρώνεται από συγκεκριμένες πολιτικές και στόχους που ισχύουν για το παγκόσμιο δίκτυο του WWF και οι οποίοι αφορούν πρωτίστως τις εκπομπές CO₂ από τις μετακινήσεις, καθώς και μία σειρά προδιαγραφών για την χρήση υλικών και εξοπλισμού.

Στις παρακάτω ενότητες περιγράφονται οι βασικές πολιτικές, πρακτικές και διαδικασίες ανά πεδίο:

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Διενεργούνται συστηματικά εκπαιδευτικά προγράμματα για το προσωπικό της οργάνωσης, κυρίως στα πλαίσια του εκπαιδευτικού προγράμματος του Διεθνούς WWF. Δεν υπάρχει συγκεκριμένη περιοδικότητα τέλεσης, εφόσον διενεργούνται όταν κριθεί αναγκαίο και αναλόγως με τη διαθεσιμότητα σχετικών πόρων. Ενδεικτικά:

Οκτώβριος / Νοέμβριος 2008: 5 υπεύθυνοι προγραμμάτων της οργάνωσης παρακολούθησαν δικτυακό σεμινάριο διάρκειας 6 εβδομάδων με θέμα “Advocacy and Lobby” που αφορούσε σε τεχνικές, στρατηγικές και μεθόδους διαμόρφωσης της περιβαλλοντικής πολιτικής σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, μέσα από συντονισμένες δράσεις και εμπλοκή των ενδιαφερομένων μερών (stakeholders).

Οκτώβριος 2009: Ο Διευθυντής της Οργάνωσης παρακολούθησε εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα “Leading at the Top’ – training on leadership and change agenda”, στο πανεπιστήμιο IMD της Γενεύης.

Προηγούμενες εκπαιδευτικές δραστηριότητες αφορούν στην αναλυτική κατάρτιση του προσωπικού προ διετίας, σε σχέση με τις, τότε, νέο συσταθείσες πολιτικές και διαδικασίες της οργάνωσης. Σημειώνουμε ότι κατά την ένταξη νέων συνεργατών στο ανθρώπινο δυναμικό της Οργάνωσης διενεργείται ενημέρωση τόσο σε σχέση με το όραμα, την αποστολή και τις στρατηγικές προτεραιότητες της Οργάνωσης, όσο και με τους γενικότερους κανόνες λειτουργίας και συμπεριφοράς, αναπόσπαστο κομμάτι των οποίων είναι και ο έλεγχος και μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της ίδιας της οργάνωσης.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΠΙΓΝΩΣΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ

Για την συστηματική ενδυνάμωση της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του προσωπικού της Οργάνωσης, σχεδόν σε καθημερινή βάση αποστέλλονται σχετικά ηλεκτρονικά μηνύματα που αφορούν σε ζητήματα περιβαλλοντικής επικαιρότητας, νέων τεχνολογιών, επιχειρήσεων και περιβάλλοντος, καθώς και ευρύτερα θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής. Επίσης συνέρχονται σε τακτά χρονικά διαστήματα συναντήσεις του προσωπικού, υπό την εποπτεία και καθοδήγηση του Διευθυντή, μέρος των οποίων αποτελεί και η επαρκής ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για νέα ζητήματα που προκύπτουν.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

Παρακάτω περιγράφονται οι κυριότερες δράσεις ευαισθητοποίησης των πολιτών και πολιτικών κατά την τελευταία Ζετία:

Η Ώρα της Γης: Έσβησαν τα φώτα για μία ώρα στις 28 Μαρτίου του 2009, στα πλαίσια παγκόσμιας καμπάνια του WWF, με στόχο την ευαισθητοποίηση όλων για την κλιματική αλλαγή και την αποστολή ενός ισχυρού μηνύματος στους υπεύθυνους για την λήψη αποφάσεων και σχετικών μέτρων. Η δράση σημείωσε μεγάλη επιτυχία στην Ελλάδα. Συμμετείχαν περίπου 1 εκατομμύρια νοικοκυριά, πάνω από 1600 επιχειρήσεις, 325 φορείς και 500 οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης.

Εκστρατεία ενάντια στο λιθάνθρακα: Μετά από πιέσεις του WWF σε συνεργασία με πληθώρα άλλων περιβαλλοντικών οργανώσεων - και στα πλαίσια της στρατηγικής του συνεργασίας με 8 δήμους (στα όρια των οποίων γίνονταν οι επίμαχες λιθανθρακικές μονάδες παραγωγής ηλεκτρισμού) – μπήκε φρένο στις κατασκευές λιθανθρακικών μονάδων παραγωγής ενέργειας στην Ελλάδα.

Κινητοποίηση πολιτών: πληθώρα δράσεων για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών γύρω από την κλιματική πολιτική:

- ✓ Σχεδόν 35.000 συμπολίτες μας υπολόγισαν το ενεργειακό τους αποτύπωμα, αυτή τη χρονιά, μέσα από την διαδραστική εφαρμογή που βρίσκεται στην ιστοσελίδα της οργάνωσης <http://climate.wwf.gr>
- ✓ Παιδιά από τέσσερα δημοτικά σχολεία, συμμετείχαν σε μια καινοτόμο δράση του WWF ανήμερα την 5^η Ιουνίου (παγκόσμια ημέρα περιβάλλοντος). Τα παιδιά συγκεντρώθηκαν στο μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη και σχημάτισαν με τα σώματα τους τη φράση "Stop CO₂".
- ✓ Περισσότεροι από 7.000 πολίτες έστειλαν ηλεκτρονική κάρτα του WWF στον Πρωθυπουργό της Ελλάδας, με την οποία ζητούσαν την υποστήριξη φιλόδοξων μέτρων για το κλίμα κατά τη διάρκεια της Συνδιάσκεψης του ΟΗΕ για το κλίμα στο Πόζναν.
- ✓ Περισσότεροι από 15.000 πολίτες έστειλαν κάρτα προς τους πολιτικούς αρχηγούς, ενόψει ευρωεκλογών, ζητώντας να βάλουν ψηλά στην ατζέντα τους τα περιβαλλοντικά ζητήματα

«Το αύριο της Ελλάδας»: αναδεικνύουμε την τρωτότητα της Ελλάδας στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, μέσα από έρευνα που έγινε σε συνεργασία με το ΕΑΑ και δείχνει τις κλιματικές συνθήκες που θα επικρατήσουν στην Ελλάδα (ελέω κλιματικής αλλαγής) την περίοδο 2020-2050.

Τμήμα Πολιτικής: παρακολουθούμε στενά τις πολιτικές ενέργειες στην Ελλάδα για το κλίμα, στοχεύοντας τόσο στην ανάδειξη κακών πρακτικών, όσο και στην επιβράβευση θετικών πρωτοβουλιών. Είμαστε αυτοί που ανέδειξαν:

- ✓ Τον αποκλεισμό από τους μηχανισμούς του Κιότο
- ✓ Την ελλιπή αντιπροσωπεία στο Πόζναν

Ενεργειακή ταξινόμηση TopTen: ανακαλύπτουμε και αναδεικνύουμε τις καλύτερες ενεργειακά συσκευές διαφόρων κατηγοριών με ένα κλικ: <http://www.ecotopten.gr/>

ΚΛΙΜΑ & ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Εδώ και 3 περίπου χρόνια έχει ξεκινήσει μία συστηματική προσπάθεια καταγραφής του περιβαλλοντικού αποτυπώματος του WWF Ελλάς, δεδομένης και της αύξησης του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού της οργάνωσης, ειδικά την τελευταία διετία. Στόχος είναι αυτή η αποτύπωση των δεδομένων να ολοκληρωθεί σε έναν πιστοποιημένο απολογισμό περιβαλλοντικής υπευθυνότητας, το αργότερο σε δύο χρόνια από τώρα, ο οποίος θα συνταχθεί βάσει έγκυρων διεθνών προτύπων αναφοράς, διαφάνειας και λογοδοσίας.

Παρακάτω παρατίθεται το σχέδιο μείωσης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου του WWF Ελλάς, το οποίο συντάχθηκε και εγκρίθηκε προ 2ετίας:

Σχέδιο Μείωσης Εκπομπών Αερίων του Θερμοκηπίου του WWF Ελλάς

ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Τον Ιανουάριο του 2007 το WWF Ελλάδας δρομολόγησε μία ολοκληρωμένη εκστρατεία για την κλιματική αλλαγή, υπό τον τίτλο «Το Κλίμα Είναι στο Χέρι Σου», η οποία είναι πλήρως εναρμονισμένη με τους στόχους, την εμπειρία αλλά και την τεχνογνωσία του αντίστοιχου προγράμματος του Διεθνούς WWF για την κλιματική αλλαγή. Η ανάγκη μείωσης των εκπομπών CO₂ σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, αποτελεί μία επείγουσα επίκληση προς όλους και επομένως το WWF καλείται να βρεθεί στην πρώτη γραμμή αυτής της προσπάθειας. Οφείλουμε να τηρούμε έμπρακτα τα όσα προτείνουμε σε άλλους, γεγονός που κάνει το παρόν σχέδιο απαρχή της δικής μας προσπάθειας ελάττωσης του περιβαλλοντικού μας «αποτυπώματος». Το σχέδιο μείωσης εκπομπών παρουσιάζεται αναλυτικά στο Παράρτημα Ι, στο τέλος της αναφοράς.

Παρακάτω παρουσιάζονται τα μέχρι τώρα καταγεγραμμένα στοιχεία, ανά κατηγορία περιβαλλοντικού αποτυπώματος (νερό, ενέργεια κ.ο.κ.)

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ:

ΕΝΕΡΓΕΙΑ:

Η υπερβολική κατανάλωση ενέργειας αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα σύγχρονα προβλήματα, με πολύ σοβαρή επίπτωση στο περιβάλλον και κυρίως στο φαινόμενο της ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής. Η οργάνωση προσπαθεί να ελαχιστοποιεί την κατανάλωση ενέργειας με μία σειρά μέτρων, σημαντικότερο εκ των οποίων είναι η αντικατάσταση των συμβατικών κλιματιστικών με ανεμιστήρες οροφής. Για καθαρά τεχνικούς λόγους, διατηρήθηκαν τα κλιματιστικά στον ειδικό χώρο των ηλεκτρονικών διακομιστών (server room). Παρακάτω παρουσιάζεται η συνολική και ειδική (ανά εργαζόμενο) κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από το δίκτυο της ΔΕΗ (έμμεση, δηλ. δεν παράγεται εσωτερικά):

Έμμεση Κατανάλωση Ηλεκτρικής Ενέργειας Συνολικά (Δίκτυο ΔΕΗ)

	2007	2008	2009
ΔΕΗ-KWh	29.323,00	26.342,50	31.006,50

Έμμεση Κατανάλωση Ηλεκτρικής Ενέργειας Ανά Εργαζόμενο (Δίκτυο ΔΕΗ)

ΑΝΑ ΑΤΟΜΟ	2007	2008	2009
ΔΕΗ-KWh/εργαζόμενο	814,53	658,56	620,13

Θερμική ενέργεια (πετρέλαιο θέρμανσης και κίνησης, βενζίνη)

Δε διενεργείται καταγραφή και ανάλυση των συγκεκριμένων στοιχείων στο σύνολό τους. Έχει τεθεί ως στόχος η δρομολόγηση της συγκεκριμένης διαδικασίας κατά το τρέχον έτος χρήσης (2009-2010) και η περάτωση της το αργότερο κατά τη διάρκεια του επόμενου (2010 – 2011).

Χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ): Για λόγους που αναλύονται παρακάτω (βλ. Παράρτημα Ι), η οργάνωση δεν χρησιμοποιεί ΑΠΕ για τις κτηριακές και μεταφορικές τις ανάγκες. Σκοπός μας είναι να εξασφαλιστεί μελλοντικά η κτηριακή υποδομή και η σχετική χρηματοδότηση έτσι ώστε να προχωρήσουμε στην αντικατάσταση των συμβατικών πηγών ενέργειας με εναλλακτικές και κυρίως ανανεώσιμες, στο μέγιστο δυνατό βαθμό.

Στόχος: Στην παρούσα φάση δεν έχουν τεθεί χρονοδιαγράμματα με συγκεκριμένους στόχους μείωσης των εκπομπών.

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ:

Μετακινήσεις

Η κατά το μέγιστο δυνατό μείωση των μετακινήσεων αποτελεί πάγια πολιτική της οργάνωσης. Προσπαθούμε να ελαχιστοποιούμε τις μετακινήσεις μας, ειδικά τις αεροπορικές, περιορίζοντάς τις στις απολύτως απαραίτητες και προσπαθούμε να χρησιμοποιούμε στο μέγιστο δυνατό βαθμό Μέσα Μαζικής Μεταφοράς για τις τοπικές μετακινήσεις. Όπου και όταν είναι δυνατό, αντικαθιστούμε τις κατ'ιδίαν συναντήσεις με αντίστοιχα τηλεφωνήματα ή κλήσεις video (telephone & video conference).

Η συντήρηση των οχημάτων διενεργείται συστηματικά - βάσει προγραμματισμένου πλάνου συντήρησης - και παρακολουθείται σε συνεχή βάση, με σκοπό τον περιορισμό της κατανάλωσης καυσίμου καθώς και των αντίστοιχων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Ακολουθεί πίνακας με τις συνολικές και ειδικές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που προκύπτουν από τις μεταφορές του προσωπικού για αυστηρά επαγγελματικούς λόγους:

Εκπομπές CO₂ από Αερομεταφορές

CO ₂ /tones			
ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΜΕΣΟ /ΕΤΟΣ	2007	2008	2009
ΑΕΡΟΠΛΑΝΑ	29,89	56,74	38,86

Σημείωση: Οι εκπομπές από αερομεταφορές βρίσκονται ήδη σε αρκετά χαμηλά επίπεδα δεδομένου του μεγέθους της Οργάνωσης, επομένως μία απότομη αύξησή τους μπορεί να προκύψει εύκολα για περιστασιακούς λόγους, π.χ. κατά το οικονομικό έτος 2007-2008 παρατηρήθηκε κατακόρυφη αύξηση των εκπομπών λόγω της διοργάνωσης μίας συνάντησης κατά την οποία χρειάστηκε να μεταφερθούν 10 συμμετέχοντες.

Εκπομπές CO₂ από Επίγειες Μεταφορές

CO ₂ (σε κιλά / στρογγυλοποίηση σε τόνους)			
ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΜΕΣΟ /ΕΤΟΣ	2007	2008	2009
ΠΛΟΙΑ	0,00	409,23	474,64
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ	0,00	5.048,21	9.507,84
ΤΡΑΙΝΟ	0,00	303,82	147,62
ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ	0,00	240,58	48,46
TOTAL/kg	0,00	6.001,84	10.178,56
TOTAL/t	0,00	6,00	10,18

ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠΟΜΠΩΝ CO₂ (επίγειες & αεροπορικές / τόνοι)	29,89	62,74	49,04
--	--------------	--------------	--------------

Σημείωση: για το έτος χρήσης 2006-2007 δεν έγινε καταγραφή των εκπομπών των επίγειων μέσων μεταφοράς, επομένως τα στοιχεία αφορούν αποκλειστικά σε αεροπορικά ταξίδια. Αυτό επηρεάζει και τις τελικές μετρήσεις* συνολικών και ειδικών εκπομπών (βλ. επόμενη σημείωση).

Ειδικές Εκπομπές CO₂ από Μεταφορές (επίγειες & αεροπορικές / ανά εργαζόμενο)

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ CO₂ (τόνοι) / ανά εργαζόμενο	0,830	1,569	0,981
---	--------------	--------------	--------------

Συνολικές Εκπομπές CO₂ από Κατανάλωση Ηλεκτρισμού

	2007	2008	2009
ΔΕΗ- CO₂ (τόνοι)	29,30	26,35	31,00

Ειδικές Εκπομπές CO₂ από Κατανάλωση Ηλεκτρισμού

ΑΝΑ ΑΤΟΜΟ	2007	2008	2009
ΔΕΗ-CO₂ τόνοι /εργαζόμενο	0,813889	0,65875	0,62

Οι παρακάτω πίνακες εμφανίζουν αθροιστικά τις εκπομπές CO₂ που προκύπτουν τόσο από τις μεταφορές όσο και από την έμμεση κατανάλωση ενέργειας από το δίκτυο της ΔΕΗ:

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠΟΜΠΩΝ CO₂

	2007	2008	2009
CO₂ (τόνοι)	59,19	89,1	80

ΕΙΔΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠΟΜΠΩΝ CO₂

	2007	2008	2009
CO₂ ανά εργαζόμενο (τόνοι)	1,64	2,23	1,60

***Σημείωση:** τα γενικά και ειδικά σύνολα για το έτος χρήσης 2006-2007 δεν συμπεριλαμβάνουν τις εκπομπές από επίγειες μεταφορές, επομένως αφορούν αποκλειστικά σε αεροπορικά ταξίδια και έμμεση κατανάλωση ενέργειας (ΔΕΗ).

Τονίζουμε ότι οι εκπομπές που προκύπτουν από τις καθημερινές μετακινήσεις (εκτός ταξιδιών) με αυτοκίνητο, τρένο ή άλλο μέσο μαζικής συγκοινωνίας δεν καταγράφονται. Αυτό ισχύει τόσο για της μετακινήσεις εντός Αττικής, όσο και για τις μετακινήσεις στις δράσεις πεδίου εκτός πρωτεύουσας.

Στόχος Α: Σκοπεύουμε στην βελτιστοποίηση της παραπάνω διαδικασίας ιχνηλασίας των εκπομπών μας, με σκοπό να συμπεριληφθούν καθολικά στον επόμενο περιβαλλοντικό απολογισμό.

Στόχος Β: Στην παρούσα φάση δεν έχουν τεθεί ποσοτικοί στόχοι μείωσης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα της οργάνωσης.

ΝΕΡΟ

Σκοπός της Οργάνωσης είναι η ελαχιστοποίηση του υδάτινου αποτυπώματός της. Η κατανάλωση νερού δεν παρακολουθείται λόγω του ότι οι σχετικοί λογαριασμοί ΕΥΔΑΠ αφορούν στο σύνολο του κτηρίου και όχι αποκλειστικά στους χώρους που καταλαμβάνει και χρησιμοποιεί η Οργάνωση.

Τα ελλείμματα νερού απασχολούν την Ελλάδα γενικά, αλλά και την Αθήνα ειδικότερα. Γι' αυτόν το λόγο, η ενημέρωση των μελών γύρω από τέτοια θέματα, αλλά και η υιοθέτηση σωστών πρακτικών αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι των ενημερωτικών διαδικασιών της Οργάνωσης. Σημειώνεται ότι πέρα από την σχολαστική συντήρηση των υδραυλικών εγκαταστάσεων για την αποφυγή διαρροών, κανένα άλλο μέτρο δεν έχει παρθεί για τη διαχείριση του υδάτινου αποτυπώματος μας.

Στόχος: Να ξεκινήσει η αναλυτική καταγραφή συνολικής και ειδικής κατανάλωσης νερού, μόλις αυτό γίνει πρακτικά και τεχνικά εφικτό.

ΧΡΗΣΗ ΥΛΙΚΩΝ (ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ/ΕΠΙΒΛΑΒΩΝ ΚΑΙ ΜΗ) & ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ

Σκοπός της οργάνωσης είναι η όσο το δυνατόν χαμηλότερη κατανάλωση υλικών στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό. Παρακάτω παρουσιάζονται οι σχετικοί δείκτες απόδοσης, αναφορικά με τη χρήση υλικών (τοξικών και μη) και του βαθμού ανακύκλωσής τους:

Υλικά που καταναλώνουμε (για τα 3 γνωστά έτη):

ΜΗ ΤΟΞΙΚΑ / ΜΗ ΕΠΙΒΛΑΒΗ

Χαρτί:

Ακολουθούν πίνακες με τη συνολική και ειδική κατανάλωση χαρτιού που χρησιμοποιείται για εκτύπωση. Στα στοιχεία δεν συμπεριλαμβάνεται η ποσότητα χαρτιού που χρησιμοποιείται για τις διάφορες εκδόσεις της οργάνωσης.

Κατανάλωση Χαρτιού (φύλλα Α4):

Υλικό / Οικ. Έτος	2007	2008	2009
ΧΑΡΤΙ/ΦΥΛΛΑ	170.000	125.000	201.350

Ειδική Κατανάλωση Χαρτιού (φύλλα Α4 ανά εργαζόμενο):

ΑΝΑ ΑΤΟΜΟ	2007	2008	2009
ΧΑΡΤΙ/ΦΥΛΛΑ	4.722	3.125	4.027

Σημειώνεται ότι για τις εκδόσεις της οργάνωσης σημαντικού όγκου (π.χ. Ζωντανός Πλανήτης, Οδηγοί για το Περιβάλλον κ.α.) τηρείται η πολιτική προμήθειας μη χλωριωμένου και FSC πιστοποιημένου χαρτιού. Για τις λοιπές ανάγκες, χρησιμοποιούμε απλό χαρτί εκτύπωσης. Δυστυχώς, αυτό γίνεται για πρακτικούς λόγους, εφόσον το ανακυκλωμένο χαρτί που είχε δοκιμαστεί κατά το παρελθόν δημιουργούσε συνεχώς προβλήματα στους εκτυπωτές, ενώ και η ποιότητα της εκτύπωσης δεν ήταν η επιθυμητή. Βρισκόμαστε σε ανοιχτή επικοινωνία με τους σχετικούς προμηθευτές και παρακολουθούμε την αγορά, με σκοπό το συντομότερο δυνατό να εντάξουμε στις διαδικασίες μας την αποκλειστική χρήση μη χλωριωμένου και ανακυκλωμένου χαρτιού ή χαρτιού το οποίο θα φέρει σχετική πιστοποίηση αιεφόρου δασικής διαχείρισης (FSC).

Ανακύκλωση χαρτιού: Η οργάνωση ανακυκλώνει το σύνολο του χαρτιού που χρησιμοποιεί (κυρίως χαρτί εκτύπωσης A4) μέσα από το σύστημα ανακύκλωσης των μπλε κάδων του Δήμου. Δεν διενεργείται συνολική ή ειδική ποσοτικοποίηση του όγκου χαρτιού προς ανακύκλωση.

Πλαστικό / Αλουμίνιο: Η οργάνωση δεν προμηθεύεται πλαστικό ή παράγωγα πλαστικού, καθώς και αλουμίνιο για τις λειτουργικές τις ανάγκες, επομένως δεν υπάρχει σχετική καταμέτρηση. Οι συσκευασίες αλουμινίου που προκύπτουν ως απορρίμματα από προσωπική χρήση, ανακυκλώνονται στο σύνολό τους στους μπλε κάδους του Δήμου.

Γυαλί: Το γυαλί είναι επίσης ένα υλικό το οποίο η οργάνωση δεν προμηθεύεται για τις λειτουργικές της διαδικασίες, παρόλα αυτά, τα γυάλινα απορρίμματα που προκύπτουν από προσωπική χρήση ανακυκλώνονται μέσα από το σύστημα ανακύκλωσης του Δήμου, όπως και τα προαναφερθέντα υλικά.

Τοξικά / Επιβλαβή Υλικά

Συνολική Κατανάλωση Toners:

Υλικό / Έτος	2007	2008	2009
TONER/ΤΕΜΑΧΙΑ	16	16	21

Ειδική Κατανάλωση Toners (τεμάχια ανά εργαζόμενο):

ΑΝΑ ΑΤΟΜΟ	2007	2008	2009
TONER/ΤΕΜΑΧΙΑ	0,44	0,4	0,42

Ανακύκλωση Toners: Τα συγκεκριμένα υλικά παραδίδονται για ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση στο σύνολό τους.

Μπαταρίες: Ανακυκλώνουμε μπαταρίες από προσωπική χρήση στο μέτρο του δυνατού, χωρίς να διενεργείται ποσοτικοποίηση του όγκου που ανακυκλώνεται.

Ηλεκτρικός & Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός: Οι συγκεκριμένες συσκευές ανακυκλώνονται στο σύνολό τους (δηλαδή το 100% των προς απόρριψη) διαμέσου του Δήμου Αθηναίων.

Παράγωγα από τη χρήση και συντήρηση των οχημάτων (λιπαντικά, συσσωρευτές, μεταλλικά εξαρτήματα, ελαστικά): Αναφορικά με τα οχήματα που έχουν έδρα τα κεντρικά γραφεία της Αθήνας, διενεργούνται οι εξής δραστηριότητες διαχείρισης αποβλήτων / απορριμμάτων:

Χρησιμοποιημένα λιπαντικά: γίνεται παράδοση μέσω των συνεργείων με τα οποία συνεργαζόμαστε, στον ειδικό φορέα ΕΛΤΕΠΕ Α.Ε., προς συλλογή και διαχείριση.

Συσσωρευτές: γίνεται παράδοση μέσω των συνεργείων με τα οποία συνεργαζόμαστε, στον ειδικό φορέα ΣΥΔΕΣΗΣ, προς συλλογή και διαχείριση.

Ελαστικά: τα ελαστικά συλλέγονται από ειδικό συνεργάτη και μεταβαίνουν στην Ecoelastica, προς συλλογή και διαχείριση.

Μεταλλικά εξαρτήματα (scrap): τα συνεργεία στα οποία συντηρούμε τα οχήματά μας, μεταπωλούν ως scrap τα μεταλλικά εξαρτήματα, τα οποία τελικά καταλήγουν σε εξειδικευμένους φορείς ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης.

Σημειώνεται ότι οι παραπάνω διαδικασίες περισυλλογής και διαχείρισης απορριμμάτων / αποβλήτων δεν εμπίπτει στην άμεση παρακολούθηση της οργάνωσης, επομένως δεν είμαστε σε θέση να διασφαλίσουμε την έγκυρη, έγκαιρη και ορθή περάτωσή τους, εκ μέρους των εμπλεκόμενων φορέων διαχείρισης.

Προμήθειες

Η πολιτική προμηθειών επικαιροποιείται προς τη κατεύθυνση απόκτησης φιλικών προς το περιβάλλον υλικών, εξαρτημάτων και συσκευών. Η οργάνωση προμηθεύεται φορητούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές υψηλής ενεργειακής αποδοτικότητας και κατασκευασμένους από υλικά που είναι φιλικότερα προς το περιβάλλον σε σχέση με τα αντίστοιχα συμβατικά. Επίσης, τα προϊόντα χάρτου (για χρήση κουζίνας, μπάνιου κλπ, πλην του χαρτιού προς εκτύπωση) τοποθετούνται σε συσκευές εξοικονόμησης TORC και προέρχονται από δάση αιεφόρου διαχείρισης που φέρουν την πιστοποίηση Forest Stewardship Council (FSC). Το ίδιο ισχύει και για το χαρτί που χρησιμοποιείται στις εκδόσεις μας που έχουν σημαντικό όγκο χρήσης χαρτιού. Επόμενο βήμα είναι η αποκλειστική προμήθεια μη χλωριωμένου χαρτιού για όλες τις λειτουργικές χρήσεις της οργάνωσης.

ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ, ΣΤΟΙΒΑΔΑ ΟΖΟΝΤΟΣ, ΟΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΟΧΛΗΣΗ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΕΝΑΕΡΙΟΙ ΡΥΠΟΙ

✓ **Βιοποικιλότητα**

Η προστασία της βιοποικιλότητας είναι ένας από τους κύριους άξονες στρατηγικής και δράσης της οργάνωσης σε παγκόσμιο και τοπικό επίπεδο. Από την ίδρυσή της η οργάνωση έχει σχεδιάσει και υλοποιήσει περισσότερα από 100 προγράμματα δράσης για την προστασία των υδατικών, παράκτιων & θαλάσσιων και των δασικών οικοσυστημάτων της χώρας. Η μοναδικότητα του WWF Ελλάς έγκειται στην πολυεπίπεδη δράση του. Τα προγράμματά του περιλαμβάνουν από επιστημονική έρευνα και παρακολούθηση μέχρι περιβαλλοντική εκπαίδευση, εκστρατείες ενημέρωσης και δράσεις κατάρτισης.

- ✓ **Στοιβάδα Όζοντος:** Το αντίκτυπο της οργάνωσης στη στοιβάδα του όζοντος κρίνεται μη σημαντικό (immateral) και δεν προσμετράται.
- ✓ **Οπτική και Ακουστική Όχληση:** Η επίδραση της οργάνωσης κρίνεται μηδαμινή.
- ✓ **Λοιποί Εναέριοι Ρύποι (σωματίδια, SO₂, άζωτο κλπ.):** Η επίδραση της οργάνωσης κρίνεται μηδαμινή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

1. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Όπως είχε προβλεφθεί στις προαναφερθείσες εσωτερικές διαδικασίες της οργάνωσης, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του σχεδίου μείωσης του οικολογικού αποτυπώματος της οργάνωσης -και επομένως, του σχεδίου μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου- εναπόκεινται στην ομάδα εργασίας που δημιούργησε ο Διευθυντής του WWF Ελλάδας. Η εν λόγω ομάδα, που δημιουργήθηκε τον Ιούνιο, αποτελείται από τα παρακάτω μέλη:

- Κωνσταντίνο Λιαρικό: Υπεύθυνο Περιβαλλοντικών Προγραμμάτων
- Νατάσα Μαραγκού: Διαχειρίστρια προγραμμάτων
- Κωνσταντίνο Γκανιά: Συνεργάτη Οικονομικής Διεύθυνσης
- Γιάννη Μαλεγκάνο: Υπεύθυνο Κινητοποίησης Επιχειρήσεων
- Αχιλλέα Πληθάρα: Υπεύθυνο Εκστρατείας για το Κλίμα

Σύμφωνα με τις εσωτερικές διαδικασίες, αυτή η ομάδα οφείλει να είναι περισσότερο αναμειγμένη από όλα τα υπόλοιπα τμήματα της οργάνωσης, ούτως ώστε να αντανακλώνται οι διαφορετικές απόψεις και ανάγκες του προσωπικού. Αυτή η πρώτη ομάδα εργασίας, εντούτοις, έχει μικρότερη σύνθεση, επικεντρώνεται περισσότερο στην εξειδίκευση και λιγότερο στην εκπροσώπηση των διαφόρων τμημάτων της οργάνωσης, κι αυτό γιατί, θεωρήθηκε πως τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της, η πιο εξειδικευμένη σύνθεσή της, θα της επιτρέψει να πρωτοπορήσει και να φέρει εις πέρας μια σειρά τεχνικών, περισσότερο, αποστολών.

Αυτή η ομάδα, που αναφέρεται απευθείας στο Διευθυντή και είναι υπεύθυνη για την προετοιμασία του ακόλουθου σχεδίου, θα επιβλέπει και θα παρακολουθεί την υλοποίησή του. Επίσης θα εμπλέκεται σε έναν αριθμό διαφόρων ενεργειών (όπως την αγορά εξοπλισμού), καθώς επίσης θα συντάξει και μια σειρά από προδιαγραφές για την καθοδήγηση των προμηθειών, αλλά και για να διευκολυνθούν τα υπόλοιπα μέλη στην προσαρμογή τους στις νέες προδιαγραφές. Το ακόλουθο σχέδιο, όπως και τα οποιαδήποτε μελλοντικά επίσημα έγγραφα, θεωρούνται και εγκρίνονται από το Διευθυντή.

Στο τέλος του οικονομικού έτους, η σύνθεση της ομάδας θα επανεξεταστεί και η νέα ομάδα που θα δημιουργηθεί θα επανεξετάσει με τη σειρά της το παρόν σχέδιο και θα προτείνει αλλαγές και συμπληρωματικές ενέργειες. Είναι σημαντικό να διατηρηθούν δύο θέσεις στην ομάδα, μία για τον ειδικό από το τμήμα περιβαλλοντικών

προγραμμάτων και μια για το μέλος του τμήματος ανάπτυξης και διοίκησης. Ο τελευταίος, που στην παρούσα σύνθεση καταλαμβάνει τρεις θέσεις, είναι υπεύθυνος για την επίβλεψη της λειτουργίας των σχεδίων και των προγραμμάτων και επομένως τυγχάνει καίριας σημασίας στην υλοποίηση των προδιαγραφών που έχουν τεθεί ως στόχοι. Ας σημειωθεί επίσης, ότι δύο από τα μέλη που συνθέτουν την παρούσα ομάδα (Αχ. Πληθάρας και Κ.Γκανιάς) έχουν παρακολουθήσει τα εκπαιδευτικά προγράμματα του WWF Φινλανδίας γύρω από τα 'πράσινα γραφεία'.

1. ΤΟΜΕΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ

Ο πίνακας που ακολουθεί περιγράφει τους στόχους για την μείωση του οικολογικού αποτυπώματος της οργάνωσης, καθώς επίσης και τα προγραμματισμένα προς λήψη μέτρα. Όπως παρατηρείται, αρκετά από τα μέτρα αυτά έχουν ήδη αναληφθεί και υλοποιηθεί, ενώ άλλα είναι προγραμματισμένα να υλοποιηθούν στο άμεσο μέλλον. Κατά τη διαδικασία υλοποίησης αυτών των 'εσωτερικών' μέτρων, πρέπει να επισημανθούν τρία βασικά εμπόδια στην εφαρμογή και τον έλεγχό τους:

2. Διαπιστώνεται σοβαρή δυσκολία στην καταμέτρηση της κατανάλωσης πετρελαίου θέρμανσης και νερού στα κεντρικά γραφεία της οργάνωσης. Το κτήριο στο οποίο βρίσκονται τα γραφεία είναι μεγάλης ηλικίας και οι εγκαταστάσεις ύδρευσης και θέρμανσης είναι περίπλοκες. Δεν υπάρχει τρόπος να προσμετράται η κατανάλωση και επομένως δεν υφίσταται ακριβής τρόπος παρακολούθησης. Το θέμα αυτό θα επιλυθεί μέσα στα επόμενα χρόνια, αφού η Οργάνωση επαναδρομολογήσει και ολοκληρώσει τις διαδικασίες μετακόμισης των εγκαταστάσεών της.

3. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το WWF βρίσκεται στη διαδικασία αναζήτησης νέων γραφείων. Έτσι, δεν πρόκειται να γίνουν σημαντικές επενδύσεις για την αναδιαμόρφωση του παρόντος κτηρίου. Έτσι, όπως είναι λογικό, δε θα γίνουν σημαντικές ενέργειες για εξοικονόμηση ενέργειας στην παρούσα φάση.

4. Τα περισσότερα από τα προγραμματισμένα μέτρα και η επίτευξη της πλειονότητας των στόχων, εξαρτάται από το ευρύτερο πλαίσιο των ενεργειών αυτών. Αυτό γίνεται κατανοητό αν σκεφτεί κανείς την ανακύκλωση, καθώς επίσης και τα θέματα εξοπλισμού. Αν και οι ενέργειες για να επιτευχθούν οι παρακάτω στόχοι είναι συνεχείς, συμβαίνει πολύ συχνά να χρειάζεται η ανακατεύθυνση ή η αναβολή αυτών, λόγω της ανεπάρκειας του γενικότερου συστήματος, όπως παραδείγματος χάρη, η ανακύκλωση του χαρτιού και του αλουμινίου, η οποία παύει συχνά λόγω αλλαγών στις τακτικές ανακύκλωσης του δήμου.

5. ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ο έλεγχος της προόδου της υλοποίησης του παραπάνω σχεδίου θα γίνεται ετησίως από την ομάδα εργασίας που προσδιορίστηκε παραπάνω. Οι έλεγχοι θα γίνονται ετησίως -στο τέλος του χρόνου - και καθώς η σύνθεση της ομάδας επίσης θα επανεξετάζεται εκείνο το διάστημα, οι έλεγχοι αυτοί θα γίνονται από μέλη και των δύο ομάδων (από μέλη της ομάδας του χρόνου που πέρασε και μέλη της νεοσύστατης ομάδας για το χρόνο που έρχεται). Όταν κριθεί αναγκαίο, έλεγχοι σε συγκεκριμένα θέματα μπορούν να ανατεθούν και σε εξωτερικούς ελεγκτές.

Μετά τον έλεγχο, ακολουθεί η επανεξέταση του σχεδίου από την ομάδα εργασίας και το εκ νέου σχέδιο παραδίδεται στο Διευθυντή προς έγκριση.

6. ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ ΕΚΠΟΜΠΩΝ CO₂ (CARBON OFFSETTING)

Έχουν προσδιοριστεί διαδικασίες αντιστάθμισης των ρύπων που παράγονται από τα αεροπορικά ταξίδια. Στα πλαίσια των αντισταθμίσεων αυτών, στηρίζουμε έργα Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στο εξωτερικό μέσω του ιδρύματος Gold Standard.

Ταυτόχρονα, λειτουργεί και ένα σύστημα ελέγχου εκπομπών από την μετακίνηση με αυτοκίνητα. Στο άμεσο μέλλον θα ληφθεί υπόψη και η αντιστάθμιση αυτών. Τονίζουμε το γεγονός ότι ως οργάνωση αναγνωρίζουμε πως η αντιστάθμιση των ρύπων αυτών δε μας κάνει «κλιματικά ουδέτερους» (carbon neutral), αλλά αποτελεί μία ούτως ή άλλως θετική πρωτοβουλία, η οποία όμως δεν αναιρεί σε καμία περίπτωση τη δική μας ευθύνη για ουσιαστική μείωση του κλιματικού αποτυπώματος της Οργάνωσης.